

اندیشه‌های تطبیقی ارث و وصیت

ترجمه و تحقیق باب الفرائض والوصایا کتاب الخلاف

شیخ طوسی

با دیباچه

دکتر عزیزاله فهیمی

عضو هیئت علمی دانشگاه قم

ترجمه و تحقیق

سید محسن قائمی خرق

دانشجوی دکتری حقوق عمومی دانشگاه علامه طباطبائی و مدرس دانشگاه

محمد لوری نژاد

دانش‌آموخته کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه قم

متن عربی تصحیح شده به همراه:

مستندسازی روایات و اقوال، ترجمه، تبیین و پاورقی‌های تحقیقی

سرشناسه
عنوان قراردادی
عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
شابک
وضعیت فهرست نویسی
یادداشت
عنوان دیگر

قائمی خرق، سید محسن، ۱۳۷۱ -
الخلاف فی الاحکام، فارسی - عربی، برگزیده، شرح
اندیشه‌های تطبیقی ارث و وصیت: ترجمه و تحقیق باب الفرائض
و الوصایا کتاب الخلاف شیخ طوسی.../ترجمه و تحقیق سید محسن
قائمی خرق، محمد لری نژاد؛ با دیباچه عزیزاله فهیمی.
تهران: خرسندی، ۱۳۹۵
ص: ۲۷۲
978-600-114-640-4
فیا
کتابنامه: ص. [۲۷۱] - ۲۷۲
ترجمه و تحقیق باب الفرائض و الوصایا کتاب الخلاف شیخ
طوسی...
ارث (فقه)
طوسی، محمدین حسن، ۳۸۵ - ۴۶۰. الخلاف فی الاحکام - نقد و
تفسیر
Inheritance and Succession (Islamic Law)
Wills (Islamic Law)
Islamic Law, Comparative
وصیت و وصیت‌نامه‌ها (فقه)
فقه تطبیقی
لری نژاد، محمد، ۱۳۷۰ -
فهیمی، عزیزاله، ۱۳۴۰ - مقدمه نویسی
طوسی، محمدین حسن، ۳۸۵ - ۴۶۰. الخلاف فی الاحکام، برگزیده.
شرح
۸ الف ق / ۲ ق / ۱۹۷ BP
۲۹۷ / ۳۷۸
۴۶۱۱۱۱

موضوع
موضوع

موضوع
موضوع
موضوع
شناسه افزود
شناسه افزود
شناسه افزود

رده بندی کنگره
رده بندی دیویی
شماره کتابشناسی ملی

انتشارات خرسندی

خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان آقایی نژاد، نرسیده به

خیابان دانشگاه، پلاک ۱۷۴، برج ۲

تلفن: ۵-۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵-۵۸۴۶۶۱

فروشگاه شماره ۱: دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، تهران، ۶۶۴۱۰۲۰۱

فروشگاه شماره ۲: میدان انقلاب، خیابان منیری جاوید (اردیبهشت)، پلاک ۱۱، تهران، ۶۶۹۵۰۷۵۹

فروشگاه شماره ۳: خیابان انقلاب، نرسیده به میدان فردوسی، کوچه شهید برانی، دانشکده حقوق دانشگاه آزاد،

طبقه زیرین (قسمت کتابفروشی) تلفن: ۶۶۷۵۵۹۱۰

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

اندیشه‌های تطبیقی ارث و وصیت

ترجمه و تحقیق باب الفرائض و الوصایا کتاب الخلاف شیخ طوسی

سید محسن قائمی خرق - محمد لری نژاد

با دیباچه دکتر عزیزاله فهیمی

چاپ اول: ۱۳۹۵ - تیراز: ۵۰۰ جلد - قیمت: ۲۲۰۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-114-640-4

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۶۴۰-۴

فهرست مطالب

۹	دیباچه - حجت الاسلام و المسلمین دکتر عزیزاله فهیمی (زید عزه).....
۱۱	پیشگفتار.....
۱۳	بخش اول: کتاب الفرائض.....
۱۳	میراث بلاوارث.....
۱۴	اختلاف در توریث شانزده نفر.....
۲۰۰	بخش دوم: کتاب الوصایا.....
۲۵۶	قسمت چهارم قانون مدنی جمهوری اسلامی ایران در وصایا و ارث.....
۲۵۶	باب اول - در وصایا.....
۲۵۶	فصل اول - در کلیات.....
۲۵۷	فصل دوم - در موصی.....
۲۵۷	فصل سوم - در موصی به.....
۲۵۸	فصل چهارم - در موصی له.....
۲۵۹	فصل پنجم - در وصی.....
۲۵۹	باب دوم - در ارث.....
۲۵۹	فصل اول - در موجبات ارث و طبقات مختلفه وراث.....
۲۶۰	فصل دوم - در تحقق ارث.....
۲۶۱	فصل سوم - در شرایط و جمله از موانع ارث.....
۲۶۲	فصل چهارم - در حجب.....
۲۶۳	فصل پنجم - در فرض و صاحبان فرض.....
۲۶۴	فصل ششم - در سهم الارث طبقات مختلفه وراث.....
۲۶۴	مبحث اول - در سهم الارث وراث طبقه اولی.....
۲۶۶	مبحث دوم - در سهم الارث وراث طبقه دوم.....
۲۶۸	مبحث سوم - در سهم الارث وراث طبقه سوم.....

۲۶۹ ..... میحث چهارم - در میراث زوج و زوجه

۲۷۲ ..... منابع

www.ketab.ir

دیباچهٔ حضرت حجت‌الاسلام و المسلمین

دکتر عزیزاله فهیمی (زیدعزه)

قال رسول الله (ص):

«من مات و سيرته خيرا و صحابه و جنت له الجنة»

«کسی که آثار بهمانه نگارش و تالیف باشد، به طبر قطع در بهشت جای دارد».

نگارش و تالیف و ترجمهٔ کتاب‌علمی بهترین توفیقات الهی است که نصیب بندگان خدا می‌شود که می‌تواند اثر ماندگار و بلندای تاریخ برای نگارندهٔ آن داشته باشد که خدمتی گران برای جوامع انسانی است. نام کسانی که در راه رشد و آگاهی مردم و خدمت به جامعه علمی و فرهنگی به عنوان انسان‌های مؤثر در تاریخ به ثبت می‌رسند. از جمله این افراد، دانش‌پژوهان و مؤلفین محترم آقایان سید محمد بن باقری و محمد لری‌نژاد هستند که اقدام به ترجمه و تحقیق باب فرایض و وصایای کتاب خاف شیخ الطائفه مرحوم شیخ طوسی نموده‌اند که این کار ارزشمند مورد استفاده دانش‌پژوهان روزی و دانشگاهی است. ترجمه و تحقیق این کتاب از بعد مباحث تطبیقی آن بین آرای فقهی معظم شیعه و علمای عامه قابل توجه خاص است که در مجامع دانشگاهی و جویندگان فقه مقارن قابل استفاده و بهره‌برداری است. اینجانب به سهم خود از زحمات علمی این دو بزرگوار تشکر و آرزوی سربلندی و توفیقات روزافزون برای ایشان دارم و پویندگان فقه پویای شیعه را به مطالعهٔ این اثر نفیس دعوت و تشویق می‌نمایم.

عزیزاله فهیمی

تأبستان ۱۳۹۵

پیشگفتار

بحمد الله این ترجمه و تبیین نیز آماده طبع و انتشار گردید که عنوان کتاب خلاف و وصایا را به خود مزین گردانیده است. خداوند متعال را بر این توفیق بسیار سپاسگزار و شاکرم. اما به عنوان دفع دهن مقدره آنچه که بایستی مورد تبیین قرار گیرد و رفع شبهه گردد، این است که چرا مترجمین و محققین کتاب حاضر سعی بر آن نداشته‌اند که از ابتدای کتاب ارزشمند شیخ اطالعه، شروع به ترجمه و شرح کنند و بدون رعایت تقدم و تأخر به باب فرایض و وصایا مشغول گردند. جواب سؤال را بایستی در نیاز مجامع علمی و طرح‌های تحقیقاتی جست‌وجو کرد. همین معنی که در میان ابواب مختلف فقهی کتاب الخلاف، باب فرایض و وصایا است که در کارشناسی ارشد رشته فقه و حقوق مورد تدریس قرار می‌گیرد و به سایر ابواب اگرچه که مناسب رجوع از باب اطلاع است، ولیکن در واحدهای درسی دانشگاهی و نیز حوزوی جایی برای آنها را نظر گرفته نشده است و از آنجا که محققین و مترجمین این مجموعه در صدد رفع نیاز و اطمینان کردن مشکل از کار طلاب علوم دینی و نیز دانشجویان بوده‌اند و نه صرفاً ارائه یک کتاب حجیم و بعضاً بلا رجوع محصلین؛ لهذا تنها به این دو باب از کتاب شریف الخلاف همت گمارده‌اند.

لایق به ذکر است که اینجانبان کار خویش را علی‌رغم دقت و فحوص بسیار در متون ادبی عربی و نیز فقهی فریقین، خالی از نقص ندانسته و از ارباب همت و اطلاع، می‌طلبند که اشکالات را به مترجمان این مجموعه تذکر دهند که کار، کاری بشری است و ممکن الخطا.

در نهایت از تشویق‌ها و محبت‌های مدیریت و معاونت محترم مدرسه علمیه شهید صدوقی (ره) فاز ۲؛ حجج الاسلام ضیائی و اعتمادی و همچنین راهنمایی‌ها و دلسوزی‌های استاد بزرگوار حوزه علمیه و دانشگاه؛ حجت‌الاسلام دکتر عزیزاله فهیمی و نیز

حجت‌الاسلام موسوی نهایت قدردانی و تشکر به عمل آمده و در غایت نیز، توفیقات روزافزون را از خداوند متعال برای سرکار خانم طویبا سادات هدایتی ثانی و جناب آقای سید عباس قائمی که همراه و دلسوز ما در این مسیر پرزحمت و در عین حال برکت بودند، خواستاریم.

سید محسن قائمی خرق

m.ghaemi313@gmail.com

محمد لری نژاد

تایستان ۱۳۹۵

www.ketab.ir